

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	42904
Nom	Malalties a països en desenvolupament
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	13.0
Curs acadèmic	2022 - 2023

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2107 - M.U. en Cooperació al desenvolupament 11-V.2	Facultat de Geografia i Història	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2107 - M.U. en Cooperació al desenvolupament 11-V.2	4 - Salut en los països en desenvolupament	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
TRELIS VILLANUEVA, MARIA	21 - Biologia Cel·lular i Parasitologia

RESUM

El mòdul compta amb dues matèries

Matèria «MALALTIES INFECCIOSES I PARASITÀRIES TROPICALS» (7 ECTS)

• PRINCIPALS AGENTS INFECCIOSOS (BACTERIS, VIRUS, PARÀSITS I FONGS) I LA SIMPTOMATOLOGIA DE LES MALALTIES QUE PRODUUEIXEN.

• PREVALENCIA I CARACTERÍSTIQUES DE LES MALALTIES MÉS FREQUENTS EN ELS PAÏSOS EN DESENVOLUPAMENT, I SELECCIONAR LES ESTRATÈGIES PER COMBATRE LES

MALALTIES INFECCIOSES MÉS FREQUENTS (SIDA, MALÀRIA, TUBERCULOSI, schistosomiasis, DENGUE ...).

Matèria «ATENCIÓ INTEGRADA DE LES MALALTIES PREVALENTS» (6 ECTS)

- MÈTODES D'INVESTIGACIÓ CIENTÍFICA EN SALUT PÚBLICA A DIFERENTS CIRCUMSTÀNCIES I NIVELLS DE SALUT.

- ELABORAR UN PROJECTE DE MILLORA DE LA SALUT. LECTURA BIBLIOGRÀFICA CRÍTICA

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No són necessaris coneixements previs.

COMPETÈNCIES

2107 - M.U. en Cooperació al desenvolupament 11-V.2

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

- Estar preparats per a participar en organismes públics i privats de caràcter nacional i internacional i dur a terme amb èxit la gestió de polítiques públiques coherents amb un model de desenvolupament humà sostenible
- És capaç d'aplicar la metodologia del marc lògic en la planificació, seguiment i avaluació de projectes de Cooperació al Desenvolupament

RESULTATS DE L'APRENTATGE

R2.- És capaç de valorar críticament les dades per a avaluar, comprendre i dirigir-se als problemes de salut en els programes de prevenció i control.

R3.- Defineix estratègies de gestió multi-sectorials enfocades a la solució dels problemes detectats.

R4.- Disseny polítics de salut i respostes socials efectives que milloren i protegeixen la salut.

R5.- Coneix els serveis sanitaris i l'ordenació dels sistemes de salut.

R6.- Identifica els principals agents infecciosos i la simptomatologia de les malalties que produeixen.

R7.- Coneix la prevalència i les característiques de les malalties en els països en desenvolupament, i selecciona les estratègies per a combatre les malalties infeccioses més freqüents (SIDA, paludisme, dengue, etc.).

R8.- Selecciona els mètodes adequats de recerca científica en salut en diferents circumstàncies i nivells de salut. Elabora projectes de millora de la salut. Realitza lectures de bibliogràfiques crítiques.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. 1.MATERIA MALALTIES INFECCIOSES

Tema 1. Desigualtat i malalties infeccioses. Introducció a la Medicina Tropical.

Malalties desateses a Espanya. Leishmaniosi.

Tema 2. Tripanosomiasi humanes. Malaltia de la son i malaltia de Chagas.

Tema 3. Malaltia de Chagas. Eliminació de la transmissió vectorial en Missions (ARG). Kala-atzar, a l'interior de la pobresa. Leishmaniosi en Missions (Argentina). Cisticercosi en població escolar, districte de Gakenke, Rwanda.

Tema 4. Micosis. Vídeo PARENTE. Estudi de Cas: evidència de Sífilis en població Mbya-Guaraní.

Tema 5. Cestodosis, cisticercosi. Filariosi. Geohelmintiasis (STH) i Schistosomiasis.

Tema 6. Malària. 1. Situació mundial. 2. Transmissió. 3. Característiques. 4. Qui està en risc? 5. Diagnòstic i tractament. 6. farmacoresistència. 7. Prevenció. 8. Resistència als insecticides. 9. Impacte econòmic i en el sistema de salut. 10. Eliminació. 11. Vacunes contra el paludisme. 12. Resposta de l'OMS.

Tema 7. *Aedes aegypti*, *Aedes albopictus*, una amenaça als tròpics. Dengue, febre groga i altres arbovirus.

Tema 8. La SIDA. 1. La infecció pel VIH. Aspectes etiològics, epidemiològics i patogènics. 2. Història natural de la infecció VIH. Classificació. 3. Tractament antiretroviral. a) Bases farmacològiques. b) Tractament inicial. Quan i amb què. c) Fracàs virològic. Tractament de rescat.

4. Malalties oportunistes. Prevenció i tractament. 5. Prevenció de la infecció VIH. a) Pre-exposició. i. Transmissió vertical. ii. Ídem via sexual. b) Post-exposició. 6. Casos pràctics.

Tema 9. Tuberculosi. 1. Situació epidemiològica mundial. 2. Fisiopatologia: breu record. 3. Formes clíniques. 4. Mètodes diagnòstics. 5. Tractament. Tractament directament supervisat. Multiresistència. 6. Prevenció. 7. Programa Nacional de Control de la Tuberculosi. Còlera, tifus, ràbia, Ebola. Consells a viatgers.

2. 2. Matèria «ATENCIÓ INTEGRADA DE LES MALALTIES PREVALENTS» (6 ECTS)

Tema 10. Programes de prevenció i control. La salut sexual i reproductiva.

Tema 11. Salut maternoinfantil.

Tema 12. Malalties infeccioses més freqüents en la infància en països en vies de desenvolupament.

Tema 13. Binomi paràsits intestinals-nutrició: detecció i plans de control de les parasitosis i la malnutrició de manera individual o combinada. Casos pràctics i dissenys de plans de salut que incloguin projectes de paràsits i nutrició.

Tema 14. Les vacunes en l'eradicació de les malalties prevenibles en la infància. Importància de les vacunes. Registre vacunal. Tècniques de conservació i manipulació de les vacunes. Situació vacunal dels països en vies de desenvolupament i diferents calendaris de vacunació. Actuals estratègies dels diferents organismes internacionals per augmentar la cobertura vacunal (OMS, UNICEF, OPS).

Tema 15. Malnutrició en la infància. La malnutrició proteicoenergètica (marasme, kwashiorkor). Malnutrició de micronutrients (raquitisme, ferropènia, altres). Maneig i prevenció de la malnutrició: principis generals de l'tractament bàsic, tractament d'emergència, tractament d'afeccions associades i absència de resposta, alta fins a la recuperació completa.

Tema 16. Nutrició en contextos de cooperació i ajuda humanitària.

Tema 17. Salut ocular. Campanyes de sensibilització i educació per a la salut. 4. La cataracta, estudi i tractament.

Tema 18. Breu repàs dels aspectes més importants de la lepra.

Tema 19. Farmamundi. Subministrament i ajuda farmacèutica a organitzacions humanitàries i països en desenvolupament. Emergències. Farmacioles Comunitaris. Logística i distribució de medicaments.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques en aula	35,00	100
Classes de teoria	35,00	100
Altres activitats	5,00	100
Tutories reglades	3,00	100
Estudi i treball autònom	195,00	0
TOTAL	273,00	

METODOLOGIA DOCENT

En funció de les competències, dels resultats d'aprenentatge i dels continguts s'utilitzaran diversos mètodes individuals i grupals: metodologia expositiva, treball cooperatiu, discussions en grup, comentari de text, activitats pràctiques i d'aplicació, etc.

S'utilitzarà una metodologia participativa i dinàmica amb la finalitat de promoure la implicació i la participació de l'alumnat en les classes, incloent explicacions del professorat per aclarir els pressupostos teòrics.

S'usarà el debat quan escaigui i es desenvoluparan treballs pràctics, exposicions i projectes de diversa índole relacionats amb la professió docent i amb la temàtica del mòdul.

Les activitats formatives es concretaran en:

1. Activitats presencials (25%)

1.1. Classes teòric-pràctiques: Classes magistrals participatives, amb suport de mitjans audiovisuals en les quals es treballaran els continguts del mòdul, es debatrà i es realitzaran activitats.

1.2. Treball de grup: Elaboració de treballs en petit grup (5 o 6 estudiants) sobre continguts del programa amb exposició final oral al gran grup o lliurament del treball realitzat.

1.3. Tutories: Període formatiu realitzat pel professorat i l'alumnat per revisar i discutir materials i temes de les classes i consultar dubtes.

1.4. Avaluació: Proves escrites per a la valoració dels continguts teòric-pràctics, i presentació de treballs individuals i en grup.

1.5. Activitats complementàries: Altres possibles activitats formatives relacionades amb el mòdul: conferències, tallers, video-forum, visites, etc.

2. Activitats no presencials (75%)

Estudi i treball autònom:

- 2.1 Elaboració de tasques i treballs individuals.
- 2.2 Elaboració de tasques i treballs de grup.
- 2.3 Estudi i treball autònom.
- 2.4 Lectures del material complementari.
- 2.5 Resolució de casos pràctics.
- 2.6 Estudi i preparació dels continguts (classes de teoria).
- 2.7 Estudi i preparació de proves orals i/o escrites.

L'Aula virtual s'utilitzarà com a mitjà de comunicació entre el professorat i l'alumnat, així com per a l'intercanvi de documents i materials de suport a la docència d'ús privatiu per a l'assignatura.

AVALUACIÓ

A) Avaluació d'activitats i pràctiques a l'aula (10%)

S'avaluarà mitjançant la resolució d'exercicis o presentació de treballs realitzats a partir de les activitats pràctiques a l'aula. A l'inici del semestre es lliurarà el document guia d'aquests treballs.

L'assistència a aquestes classes de caràcter pràctic serà obligatòria, i es procedirà al seu control mitjançant fulla de signatures.

Els exercicis o treballs es puntuaran de 0 a 10, i la puntuació final de cada taller consistirà en la mitjana ponderada d'aquests, en funció del pes específic que s'atribueixi a cadascun i que s'indicarà en el document guia abans esmentat.

S'inclourà en aquesta secció la participació en la visita al sanatori de Fontilles.

B) Avaluació dels continguts teòrics (50%)

Els continguts teòrics s'avaluaran mitjançant una prova escrita, utilitzant com a instrument la denominada «prova objectiva» o qüestionari amb preguntes tancades, que permeten explorar àmpliament la matèria, donat el nombre elevat de preguntes que poden formular-se i per la facilitat que té l'estudiant per dur a terme la seva resposta.

La prova constarà d'entre 40 i 60 preguntes, amb 3 alternatives de resposta, de les quals només una serà la correcta.

Les preguntes podran referir-se tant als continguts de la part teòrica com als de la part pràctica impartits a l'aula.

c) Avaluació del treball autònom (40%)

El Treball Fi de Mòdul es redactarà d'acord amb l'estructura següent:

PORTADA (Títol i Autors)

RESUM I PARAULES CLAU

ÍNDEX DE CONTINGUTS

1. INTRODUCCIÓ

- Antecedents (marc teòric i conceptual)

- Hipòtesi i objectius

2. METODOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ (material i mètodes)

3. ANÀLISI RESULTATS I DISCUSSIÓ

4. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

5. BIBLIOGRAFIA

6. ANNEXOS

El Treball Fi de Mòdul haurà de ser defensat oralment en una convocatòria anunciada anticipadament pel professorat que coordina el mòdul.

La qualificació final de l'Treball Fi de Mòdul tindrà en compte el document escrit (70%), la presentació oral d'aquest (20%) i la defensa (10%).

L'avaluació de l'Treball Fi de Mòdul correspondrà a l'almenys a dos professors / es del Mòdul, i podrà obtenir una qualificació de 0 a 10.

Per efectuar la mitjana ponderada per al aprovat amb l'examen i el treball a l'aula, caldrà obtenir com a nota mínima un 5 sobre 10.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- OMS. Temas de salud. Enfermedades tropicales. _
http://www.who.int/topics/tropical_diseases/es/
- OMS. Paludismo. Informe Mundial sobre el Paludismo 2011. _
http://www.who.int/malaria/world_malaria_report_2011/es/index.html
- WHO.
Global report. UNAIDS report on the global AIDS epidemic 2010. _
Disponible en: http://www.unaids.org/globalreport/global_report.htm
- WHO.
Treatment of Tuberculosis: guidelines for national programmes.
Nonserial Publication. WHO. Fourth Edition. Geneva, 2010.
- WHO.
Treatment of Tuberculosis: guidelines for national programmes. Nonserial Publication. WHO. Fourth Edition. Geneva, 2010
- Hurtado, F. Sexualidad: funcionamiento normal, trastornos y tratamientos. Valencia: Promolibro. 1998.
Masters, W. y Johnson, V. Respuesta sexual humana. B.Aires: Intermédica; 1976
- WHO/UNICEF/World Bank.

State of the world's vaccines and immunization. (Ed. en castellano: Vacunas e inmunización: situación mundial).

UNICEF/OMS.

Diarrea: por qué se siguen muriendo los niños y qué se puede hacer. 2009.

Disponible en: <http://www.unicef.es/actualidad-documentacion/publicaciones/diarrea-por-que-siguen-muriendo-los-ninos-y-que-se-puede-hace>

WHO/UNICEF

- UNICEF.

Tracking Progress on child and maternal nutrition (a survival and development priority).

UNICEF. 2009.

Disponible en: http://www.unicef.org/publications/index_51656.html

- Ehlers J P, Shah C P (Eds.).

The Wills Eye Manual. Office and Emergency Room. Diagnosis and Treatment of Eye Disease.

Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. 2008. 5ª ed.

- OMS/ILEP.

Guía técnica de rehabilitación comunitaria y lepra: afrontando las necesidades de rehabilitación de las personas afectadas de lepra y promocionando su calidad de vida.

Boletín técnico.

OMS/ILEP. 2007.

Disponible en: http://www.ilep.org.uk/fileadmin/uploads/Documents/Technical_Guides/GUIA_ILEP_del_PDF_FINAL-FINAL_03-2010.pdf

- Soriano J M.

Nutrición y cooperación al desarrollo.

Universitat de València. 2010.

Complementàries

- Panel de expertos de GESIDA y Plan Nacional sobre el Sida.

Prevención de las infecciones oportunistas en pacientes adultos y adolescentes infectados por el VIH en el año 2008.

Enferm Infecc Microbiol Clin. 2008; 26:437-64.

Panel de expertos de GESIDA y Plan Nacional sobre el Sida.

Tratamiento de las infecciones oportunistas en pacientes adultos y adolescentes Infectados por el virus de la inmunodeficiencia humana en la era del tratamiento antirretroviral de gran actividad.

Enferm Infecc Microbiol Clin. 2008; 26:356-79.

- UNICEF.

Estado Mundial de la infancia 2008. Supervivencia infantil.

UNICEF. 2008.

Disponible en: <http://www.unicef.es/actualidad-documentacion/publicaciones/estado-mundial-de-la-infancia-2008-supervivencia-infantil>

OPS/OMS

Estrategias de comunicación para la Salud Integral en la Infancia. Guía metodológica para su desarrollo.

AIEPI--OPS/OMS. 2005.

Macipe R M, Gimeno L A.

Abordaje práctico y manejo de la desnutrición en niños de países en vías de desarrollo y experiencia profesional en un hospital rural de la República Democrática del Congo.

Actividad Dietética. 2009; 13: 17-26.

Singh S N.

Nutrition in emergencies: Issues involved in ensuring proper nutrition in post-chemical, biological, radiological, and nuclear disaster.

J. Pharm. Bioall. Sci. 2010, 2(3): 248-252.